

21. РЕГИОНАЛНО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА СРЕДЊИХ ШКОЛА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (1. март 2014)

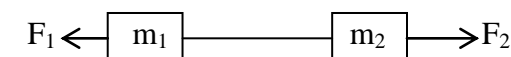
I РАЗРЕД

1. Са истог мјеста крену истовремено два тијела у истом смјеру: тијело А из мировања са убрзањем $0,2 m/s^2$, тијело Б са почетном брзином $9 m/s$ и убрзањем $-0,1 m/s^2$.

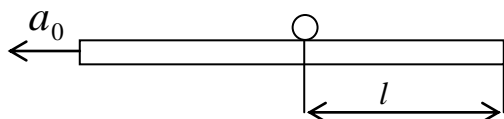
- Када ће се тијела поново састати?
- Колики пут ће дотле прећи?
- Колике ће брзине имати на мјесту сусрета?

2. Аутомобил се креће у кривини брзином $v_0 = 90 km/h$. Због кочења има убрзање $a_1 = -8 m/s^2$. Након $t = 1 s$ укупно убрзање аутомобила је $a = 8,4 m/s^2$. Колики је полупречник кривине и колико је угаоно убрзање аутомобила?

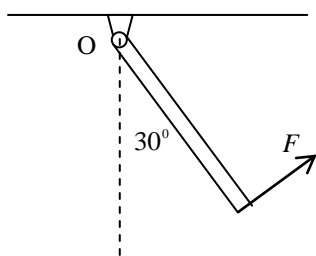
3. На идеално глаткој подлози леже два тијела маса $m_1 = 2 kg$ и $m_2 = 3 kg$ везана лаком неистегљивом нити која може да издржи максималну силу затезања $T_{max} = 70 N$. На тијела у једном тренутку почну да дјелују силе F_1 и F_2 које се мијењају током времена по законима $F_1 = kt$ и $F_2 = 2 kt$, гдје је $k = 0,2 N/s$. Послије колико времена ће се нит прекинути?

4. На дасци лежи хомогени ваљак на растојању l од њеног десног краја. Даска почне да се креће убрзањем a_0 улијево (као на слици). Коју брзину, у односу на даску, ће имати центар ваљка у тренутку када се ваљак нађе на крају даске? Кретање ваљка по дасци врши се без клизања.

5. Хомогени штап је зглобно учвршћен у тачки О. На крају штапа дјелује сила F под углом од 90° у односу на штап. Ако је равнотежни положај штапа под углом 30° у односу на вертикалу, колико је пута сила F мања од тежине штапа?

РЈЕШЕЊА ЗАДАТАКА ЗА I РАЗРЕД

1.

а) Тела ће се поново састати када пређу једнаке путеве, тј. $s_A = s_B$. Замјеном израза за једнако убрзана кретања добијамо: $v_{0A}t + \frac{1}{2}a_A t^2 = v_{0B}t - \frac{1}{2}a_B t^2$ или $\frac{1}{2}(a_A + a_B)t^2 - v_{0B}t = 0$.

Рјешења ове једначине су: $t_1 = 0$ (почетак догађаја), $t_2 = 60 \text{ s}$. (сусрет)

б) $s = \frac{1}{2}a_A t^2 = 360 \text{ m}$,

в) $v_A = a_A t = 12 \text{ m/s}$, $v_B = v_{0B} - a_B t = 3 \text{ m/s}$.

2.

Из једначина $a^2 = a_n^2 + a_t^2$ и $a_n = \frac{v^2}{r} = \frac{(v_0 - a_t t)^2}{r}$, $a_t = a_1$ добијамо да је

$$r = \frac{(v_0 - a_t t)^2}{\sqrt{a^2 - a_t^2}} \approx 112,8 \text{ m}$$
, па је угаоно убрзање једнако $\alpha = \frac{a_t}{r}$, $\alpha = -0,07 \text{ rad/s}^2$.

3.

Једначине кретања тијела су: $m_2 a = F_2 - T$ и $m_1 a = T - F_1$.

Рјешавањем овог система једначина, добија се: $T = \frac{k t(2m_1 + m_2)}{m_1 + m_2}$.

Нит ће се прекинути после времена ($t = t_p$, $T = T_{\max}$): $t_p = \frac{(m_1 + m_2)T_{\max}}{k(2m_1 + m_2)}$,

што након замене бројних вредности даје $t_p = 250 \text{ s}$.

4.

У систему везаном за даску, на ваљак у правцу кретања дјелују инерцијална сила и сила трења. Нека је a' убрзање центра ваљка у том систему. Тада за транслаторно кретање ваљка важи: $ma' = F_i - F_t = ma_0 - F_t$, (1)

а за ротацију ваљка: $\frac{1}{2}mr^2\alpha = F_t r$. (2)

Како се ваљак обрће без клизања, то је $\alpha = \frac{a'}{r}$ па се друга једначина своди на:

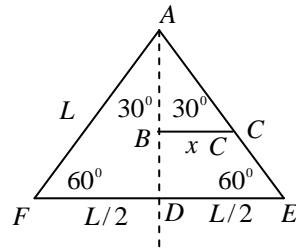
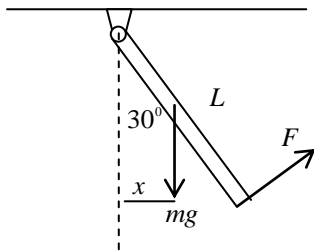
$$\frac{1}{2}ma' = F_t \quad (3).$$
 Уврштавањем (3) у (1) добија се $a' = \frac{2}{3}a_0$.

Брзина центра ваљка у тренутку када ваљак пређе пут l је:

$$v = \sqrt{2a'l} = \sqrt{\frac{4}{3}a_0 l}.$$

5.

Услов равнотеже гласи: $FL - mgx = 0$. (1)

Троугао AEF је једнакостранични, странице L.

Из сличности троуглова ABC и ADE (скица) слиједи $DE/EA = BC/CA$ (2). Уврштавањем

$DE=L/2$, $EA=L$, $BC=x$ и $CA=L/2$ у (2) добија се $x = \frac{L}{4}$ (3). Уврштавањем (3) у (1) $F = \frac{mg}{4}$.